

Strategisk forsknings- och innovationsagenda

Hållbar hästnäring

”Med hästnäringen avses alla aktiviteter som baseras på användning och innehav av hästar omfattande såväl hobby som professionella verksamheter samt omsättningen av hästrelaterade varor och tjänster.”

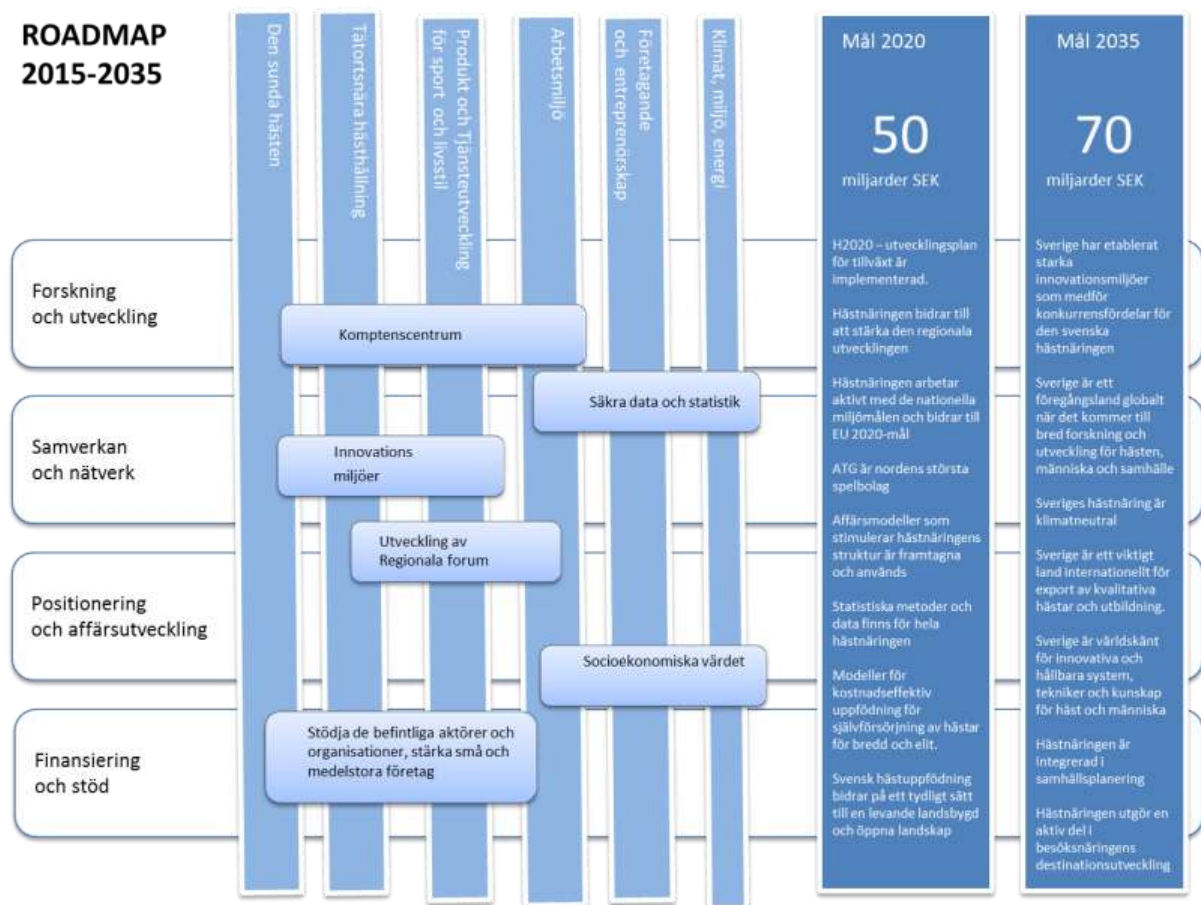
Definition av hästnäringen, Hästnäringens Nationella Stiftelse, HNS

Sammanfattning

Sveriges position som en världsledande hästnation kommer genom denna agenda att stärkas. Agendan presenterar hur Sveriges hästnäring kan utveckla innovationer som driver tillväxt och möter viktiga samhällsutmaningar.

I agendan utpekas de grundförutsättningar som bör finnas och områden som Sverige behöver fokusera på för att hästnäringen ska vara hållbar för både häst och människa. Detta innebär att skapa goda förutsättningar för hästnäringen i Sverige genom konkurrenskraftiga erbjudanden och en position på den globala arenan.

Agendan spänner över två decennier för att visa på behovet av långsiktighet. Den har tagits fram av ett antal aktörer från näringsliv, offentliga och privata verksamheter, högskolor samt institut som svar på behovet av utveckling och förnyelse inom hästnäringen. Tillsammans har vi en unik möjlighet att på ett kraftfullt sätt bygga framtidens samarbeten inom hästnäringen.

Den kommande tiden kommer kompetenscentrum, innovationsmiljöer, regional utveckling och samarbeten behöva byggas upp för att stärka näringens aktörer. Agendan har föreslagit sex konkurrenskraftiga prioriterade områden som bidrar till en hållbar utveckling samt uppbyggnad av en nationell kraftsamling och stödjande system. En grundförutsättning för den utveckling som presenteras i den här agendan är ett fortsatt starkt hästintresse i samhället.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Agendans syfte och funktion	5
Hästnäringen idag.....	6
Hästnäringens aktörer.....	8
Hästnäringens utmaningar	12
Internationell utblick	15
Framtidskrav för hållbarhet.....	16
Prioriterade områden.....	20
Arbetsmiljö	23
Företagande och entreprenörskap	24
Visioner och mål inom hästnäringen.....	26
Agendans målbild	27
Agendans strategi.....	29
Vägen framåt	33

Agendans syfte och funktion

Syftet med denna agenda är att:

1. *Samla hästnäringen och genom en gemensam vision visa vilken styrka och utvecklingspotential som finns inom näringen.*
2. Påvisa att hållbar tillväxt blir ett resultat av gemensamma krafttag och inrättande av stödjande strategiska strukturer för att ytterligare driva på innovation, produkt- och tjänsteutveckling, kunskapsbyggande och kompetensöverföring.
3. Skapa en plattform för att stärka och mobilisera samverkan på flera plan; mellan behovsägare och forskare/innovationsutvecklare inom olika discipliner; mellan näringslivsaktörer och offentliga verksamheter; mellan näringen och makthavare; etc.
4. Med stöd av forskning och utveckling belysa hur näringen bidrar till tillväxt och en hållbar samhällsutveckling.

Hästnäringen idag

I Sverige finns cirka 360 000 hästar¹, vilket gör Sverige till det näst häst-tätaste landet i Europa. Runt hästen finns en mängd olika verksamheter som tillsammans utgör hästnäringen. Näringen genererar en total samhällsekonomisk omsättning i storleksordningen 46 miljarder svenska kronor och ca 30 000 helårsarbeten. Under de senaste 40 åren har näringen femdubblats med avseende på antal hästar².

En halv miljon svenskar rider regelbundet och ytterligare en halv miljon människor i Sverige kommer i regelbunden kontakt med hästar³.

Trav- och galoppsporten är i ekonomiska termer den mest omfattande delen av näringen där spelet utgör den största andelen av omsättningen. Cirka 2 miljoner människor spelar på hästar under ett år⁴ och inom travet arrangeras varje år cirka 900 tävlingsdagar, vilka besöks av cirka 1,2 miljoner personer⁵. Travsporten är också den del av hästnäringen som genererar flest arbetstillfällen, med cirka 2800 helårsarbeten.⁶

Ridsporten är, efter fotbollen, den näst största ungdomsidrotten men med tydlig inriktning på flickor. Närmare 160 000 personer är medlemmar i någon av landets ridklubbar. Ridsporten är också Sveriges andra största sport, efter gymnastiken, sett till antal tävlings- och träningsaktiviteter bland kvinnor i åldern 7-70 år och den femte mest populära publikporten vid tävlingar⁷.

Ridning är dessutom Sveriges näst största handikappidrott. Ca 4 000 ryttare med funktionshinder får genom ridning möjlighet till en meningsfull fritidssysselsättning.

Ett stort antal hästrelaterade tävlingar och evenemang anordnas årligen i Sverige vilka genererar intäkter och sysselsättning inom en rad olika områden.

Till hästnäringen räknas också exempelvis träningsverksamhet, avel- och stuteriverksamhet, veterinära tjänster, foderproduktion, hovslageritjänster, försäljning av utrustning, samt småföretag inom rekreation, upplevelser, turism och hälsa.

Exempel på aktörer inom hästnäringen:

- Ridklubbar
- Ridskolor
- Travbanor
- Travskolor
- Uppfödare
- Ägare
- Tränare
- Ryttare
- Hästskötare
- Inackorderingsstallar
- Turridningsstall
- Utbildningsanordnare/skolor
- Veterinär
- Hovslagare
- Djursjukskötare
- Foderproducenter
- Tävlings/eventarrangörer
- Utfodringsrådgivare
- Försäljning av utrustning och hästvårdsprodukter
- Försäkringsbolag
- Media
- Transportbolag
- Forskare

¹ Enligt en skattning av Jordbruksverket 2010

² Hästnäringens Nationella Stiftelse

³ Hästnäringen 2020

⁴ ATG

⁵ Svensk Travsport

⁶ www.ridsport.se

⁷ Svenska Ridsportförbundet

Svensk hästnäring har med andra ord en stor samhällsekonomisk betydelse och är en mycket viktig komponent i landsbygdsutvecklingen. Hästen ingår som en naturlig del i kretsloppet och bidrar i stor utsträckning till att bevara odlingslandskapets biologiska mångfald, kultur- och skönhetsvärden. Det hästarna äter motsvarar drygt 600 000 fotbollsplaner eller en yta lika stor som halva Skånes åkermark. Med ökat antal hästar ersätter hästarna det minskande antalet kor i det svenska landskapet. Markerna brukas och slås för att ge hästfoder men hästarna bidrar också genom betning till att hålla landskapet öppet.⁸

Hästnäringen är också i ökande grad en urban näring. En majoritet (75 %) av landets hästar finns tätortsnära vilket innebär att hästnäringen är en urban landsbygdsnäring med närhet till sina kunder och en stor potential att utveckla nya typer av innovationer, tjänster och arbetstillfällen. Dessutom har hästen en central roll för många människors fritid och livsstil. Hästen används även alltmer inom friskvård och rehabilitering eller för att bryta drogberoende, socialt utanförskap o dyl.

Hästnäringen beskrivs som mycket komplex. Den omfattar såväl kommersiella som ideella aktörer och organiseras i bolag, stiftelser och föreningar. Ridsportförbundet har uppskattat den ideella kraften till ett värde på 280 miljoner kronor. Hästnäringen spänner även över många olika verksamheter och discipliner, var och en med sin särprägel, och var och en med sin kultur och identitet.

Näringen består av en stor del egenföretagare, med omsättning på alltifrån några hundra tusen kronor till tiotals miljoner kronor. Här ser man en relativt stor skillnad i företagandet inom hästnäringen – allt från deltidsföretagare som inte har hästföretaget som sin huvudsakliga försörjning, till ridskolor och större kommersiella verksamheter, som stora travträning rörelser där hästverksamheten försörjer många människor.

I Sverige kan man se att det skett paradigmskifte vad gäller ett genusperspektiv i ridsporten där man har gått till att vara fler kvinnor än män som utövare.

Forskning kopplat till hästnäringen pågår vid ett antal universitet och högskolor i Sverige. Forskning på djurslaget häst är ofta förknippad med Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) (50-70% av beviljade forskningsprojekt från Stiftelsen Hästforskning 2011-2013) och Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA) i Uppsala (11-17% av forskningsprojekten). Hästrelaterad forskning pågår också vid landets övriga universitet, högskolor och institut. Den forskning som idag bedrivs vid SLU och SVA är i mångt och mycket kopplat till hästen som biologisk varelse och då utifrån ett veterinärt perspektiv eller i mindre omfattning husdjursvetenskapligt perspektiv. Forskning om häst inom området humaniora-samhällsvetenskap bedrivs företrädesvis vid andra lärosäten.

Den svenska statliga finansieringen för hästforskning uppgick till 55 miljoner SEK (via Formas) och den privata andelen uppgick till 57 miljoner mellan 2006-2014. Dessa medel administrerades av Stiftelsen Hästforskning.

Jordbruksverket har varit en stor finansiär av mindre utvecklingsprojekt i det tidigare Landsbygdsprogrammet 2007-2013 där man fokuserade på livskraftigt hästföretagande. I övrig offentlig finansiering återfinns hästnäringen till mycket liten del..

⁸ Hästnäringen Nationella Stiftelse

Hästnäringens aktörer

Hästnäringen består av många olika organisationer och sammanslutningar. Här presenteras några av de största aktörerna.

Hästnäringens Nationella Stiftelse HNS, bildades av ATG och LRF efter Lantbruksstyrelsens hästutredning 1991. HNS är idag ett samverkansorgan för svensk hästsektor med särskild inriktning på utbildning samt avel och uppfödning. HNS har det övergripande ekonomiska och organisatoriska ansvaret för riksanläggningarna Flyinge, Strömsholm och Wången, som på också är utvecklingsmotorer för svensk hästnäring.

Stiftelsen Hästforskning (SHF) bildades år 2003 av HNS som då hette Nationella Stiftelsen för Hästhållningens Främjande (NS) i samverkan med ATG, Agria Djurförsäkring och Stiftelsen Lantbruksforskning (SLF). SHF administrerar medel för hästforskning.

Lantbrukarnas Riksförbund, LRF är Sveriges största småföretagarorganisation och är en intresse- och företagarorganisation för människor och företag inom de gröna näringarna.

LRF Häst, LRFs branschavdelning för hästnäringen bildades januari 2014, och samlar branschorganisationer och arbetar med företagsutveckling och politisk påverkan som berör hästnäringen. Lägg gärna till organisationerna som är medlemmar och utgör Hästrådet, finns här: <http://www.lrf.se/om-lrf/organisation/branschavdelningar/lrfhast/om-lrf-hast/>

Svenska Ridsportförbundet (SvRF) verkar för att främja ridning, körning och voltige som motion, folksport och tävlingsidrott samt att sprida kunskap om god hästhållning och säker hantering av hästar. De utbildar instruktörer och ridlärare. Hästintresserade ungdomar fångas upp med kurser och tävlingar i syfte att utveckla ungdomar till goda ledare och förebilder samt tävlingsarrangörer och funktionärer. Förbundet företräder medlemmarna gentemot myndigheter, politiker och samhälle och argumenterar för ridsportens samhällsnytta.

Svensk Travsport (ST), tidigare Svenska Travsportens Centralförbund (STC) är huvudorganisation för den svenska travsporten. De leder, organiserar och utvecklar travsporten samt fungerar som ett serviceorgan för landets travsportsintressenter. Att säkerställa och ständigt utveckla djurskyddet och säkerheten inom travsporten är ett av de viktigaste uppdragen. Travsporten har, förutom sin tävlingsverksamhet, en omfattande utbildningsverksamhet för både barn och vuxna.

AB Trav och Galopp (ATG) grundades 1974. Bakgrunden var att staten genom bildandet av företaget ville säkra trav- och galoppens ekonomiska förutsättningar långsiktigt. ATGs framgång på spelmarknaden och det överskott detta skapat har starkt bidragit till dagens högklassiga travsport och hästsport i allmänhet. Man började etablera hästkliniker, införde utbildningstjänster för veterinärer samt finansierade satsningar på hästforskning i syfte att förbättra hästhållningen och att

förebygga sjukdomar och skador.

Svenska Islandshästförbundet, SIF grundades 1975 och finns spritt i hela landet. Islandshästen är Sveriges fjärde största hästras⁹.

Swedish Warmblood Association, (SWB), tidigare ASVH grundades 1928 och arbetar, tillsammans med de 26 anslutna regionala avelsföreningarna aktivt för en stark varmlodsavel i Sverige som har en internationell konkurrenskraft.

Svenska Hästavelsförbundet (SH) bildades 1985 och har 32 medlemsorganisationer som representerar ett trettiotal olika raser med syfte att företräda sina medlemmars gemensamma intresse, samt att verka för att främja kvaliteten och utvecklingen av den svenska hästaveln.

BRUNTE är **BRUK**shästorganisationerna Samarbetskommitté som bildades 2001 med syftet att vara föreningarnas gemensamma organ i frågor som rör brukshästanvändandet, att samordna parternas intressen för utveckling av brukshästanvändandet som t.ex. teknikutveckling och utbildningsverksamhet och att ha gemensam representation i olika organ.

WRAS, är Sveriges första westernklubb och bildades 1975. Skapandet av ett westernridförbund, Western Riders Association of Sweden, skedde 1982. Därefter har intresset för sporten växt kraftigt och för närvarande är ett 30-tal westernklubbar med cirka 1600 medlemmar anslutna till WRAS.

Hästföretagarna är en nationell branschorganisation för hästföretagare oavsett hästnäringens verksamhet. Föreningen startades 2010.

Hästnäringens Yrkesnämnd, HYN, är en samarbetsorganisation som företräder arbetslivet inom svensk hästsektor. HYN uppbyggd av företrädare för arbetsmarknadens parter samt företrädare för hästnäringens organisationer.

Hästnäringens Representationsråd, HRR är ett rådgivande organ som bildades våren 2008 på HNS initiativ. Syftet var att föra samman de stora aktörerna inom svensk hästsektor. I rådet ingår representanter från ATG, LRF, SvRF, Svensk Travsport Centralförbund (STC), Svensk Galopp (SG), Svenska Hästavelsförbundet (SH), Avelsföreningen för Svenska Varmblodiga Hästen (ASVH), Svenska Islandshästförbundet (SIF), Western Riders Association of Sweden (WRAS), Brukshästorganisationen Brunte, Svenska Ponnyavelsförbundet (SPAF) samt Hästnäringens Yrkesnämnd (HYN). Representationsrådet arbetar gemensamt med hästpolitiska frågor, kompetensfrågor avseende hästhållning och djurskydd, kommunikation av hästens roll och hästnäringens betydelse i samhället samt värdegrunder vid tävling med häst.

⁹ HNS rapport ”Hästar och uppfödare i Sverige 2007-2011”.

Samråd på departements- och myndighetsnivå

Näringsdepartementet har en samarbetsgrupp inom hästområdet som ska fungera som ett kontaktskapande och kunskapshöjande forum samt en plattform för informations- och erfarenhetsutbyte. Gruppen ska även aktivt arbeta för att identifiera och diskutera områden som är viktiga för att utveckla hästsektorn.

Andra samarbetsgrupper är Jordbruksverkets referensgrupp för hästfrågor inom områdena avel, smittskydd och djurskydd, samt Skatteverkets grupp för branschsamverkan häst.

Svenska satsningar på hästbranschen, några exempel

Här presenteras ett axplock av de satsningar inom hästnäringen som genomförs eller genomförts i syfte att på olika sätt utveckla näringen.

- **Hästnäringen 2020** är en utvecklingsplan för tillväxt som är framtagen gemensamt av Hästnäringens Representationsråd (HRR). Utvecklingsplanen innehåller sex erbjudanden som bidrar till att bygga ett bättre samhälle och skapa tillväxt inom hästnäringen.
- **LRF Häst** är ett nytt branschben inom LRF med fokus på att öka det professionella hästföretagandet. Medlemmar är hästnäringens större organisationer.
- **Gilla Häst "Länge Leve Hästen"** en marknadssatsning med ATG som huvudansvarig som bygger vidare på Hästnäringen 2020 där man visar att hästen och näringen kring den gör skillnad.
- **www.hastsverige.se** Kunskapssajten HästSverige förmedlar kunskap om hästen.
- **Hästnära jobb** var ett pilotprojekt mellan hästnäringen och Arbetsförmedlingen i syfte att skapa jobb för nyanlända. Projektet genomfördes i två omgångar, 2012 och 2014.
- **Morgondagens hästjobb och utbildning (HNS 2015)** är en omvärldsanalys som utifrån samhällstrender, utvecklingen i hästnäringen och i samhället i stort försöker belysa viktiga faktorer för framtidens arbetsmarknad och utbildning inom hästnäringen.
- Projektet **Planering för svensk hästnäringens hållbara tillväxt genom förstärkt regional samverkan 2011-2012** genomfördes med finansiering via Landsbygdsprogrammet. Syftet var att ta tillvara och utveckla bildade regionala samverkansstrukturer genom en serie seminarier på temat Hästen – en naturlig del av länens samhällsutveckling och planering.
- **Gödsel -en naturlig resurs** – gödselprojekt inom hästnäringen, här pågår flera satsningar regionalt och nationellt. Ett exempel är samverkansprojektet mellan Hästföretagarna i Göteborgsregionen tillsammans med Technofarm, Chalmers, SP och Kungälv energi finansierade av Biogas Väst/Västragötalandsregionen.
- **Sundbyholm Hästsportcentrum i Eskilstuna** där flera hästsporter samlas på en anläggning t.ex. travsport, islandshästverksamhet och ridsport är ett exempel på anläggningsutveckling inom travsporten.
- **Exportsatsning Kina 2014-2015** det pågår projekt riktat för att upprätthålla ett handelsavtal mellan Sverige och Kina som nu skrivits under. Det betyder att det är öppet för Sverige exportera hästar till Kina.
- **Chalmers Sportteknologi inriktning Hästsport**, Sportteknologi på Chalmers är där idrottare, tränare och företag möter forskare, ingenjörer och studenter för att genomföra avancerad sportrelaterad forskning och agerar en katalysator för utvecklingen av nya och förbättrade material.
- **HästHalland** nysatsning 2015, HästHalland är ett regionalt initiativ för att stödja hållbar utveckling för hästnäringen och bidra till lokal och regional utveckling.

Hästnäringens utmaningar

Hästnäringen har stora möjligheter, men också en del utmaningar som måste arbetas med för att nå utveckling och hållbarhet.

Mångfacetterad näring

Hästnäringen är i mångfacetterad och organisatoriskt uppdelad utifrån branscher, idrottsdiscipliner, och/eller hästras. Hästnäringen består av flera olika branscher vilket gör det svårt att bedöma marknaden, då osäkerheten kring statistik och tillförlitlig data är stor. Inom näringen finns en rad olika branschorganisationer som skulle kunna hitta stora synergier i en mer strukturell samverkan med aktörer utanför sin egen sfär.

Lagar, regler och styrmedel

Ett hästföretag lyder liksom så många andra företagare under många lagar och regler, såväl djurskyddslagen som arbetsmiljölagen, skattelagstiftningen och konsumentköplagen och även och försäkringsstrukturer som styr näringen är omfattande som exempel står en ridskola under drygt 140 lagar och regler. I vissa fall kan dessa vara motsägelsefulla och kontraproduktiva. Konsumentköplagen påverkar t.ex. uppfödning då hästen betraktas som "död" vara, samtidigt som djurskyddslagen vill hindra att hästen blir en slit- och slängprodukt.¹⁰ Mer samverkan med omvärlden och för näringen nya aktörer skulle kunna medföra större påverkansmöjligheter vad gäller policy och regler.

Lönsamhet och konkurrens

Hästnäringen består av många mindre företag som inte sällan brottas med lönsamhetsproblem. Kostnadsutvecklingen för produkter och tjänster som är nödvändiga för att klara att driva hästverksamhet påverkar hela ekonomin för små företag. Flera av för hästföretaget viktiga poster såsom foder, veterinärkostnader, bränsle och lönekostnader har haft en stor kostnadsökning under 2000-talet. Brist på resurser vad gäller tid och möjlighet för kunskapsöverföring och innovation/utveckling är också en utmaning. Hästnäringens fortsatta tillgång till kapital för investeringar bygger i stor utsträckning på konkurrens om individer med tillräckligt mycket fritid och köpkraft.

ATG och det svenska spelmonopolet har fått internationell konkurrens via internationalisering och digitalisering av spelmarknaden. Detta påverkar resterande del av hästnäringen i Sverige då vinsten från det svenska spelmonopolet i huvudsak återinvesteras i hästnäringens olika sektorer.

Arbetsvillkor/legitimitet

Utmaningar finns även kring arbetsvillkor och arbetsmiljö. Att praktiskt arbeta med hästar innebär ofta ett tungt fysiskt arbete som är relativt riskfyllt. Även beträffande arbets- och anställningsvillkor finns behov av åtgärder. Det är av vikt att hitta nya lösningar, att bryta mönster och istället etablera en bild med ökad status, god arbetsmiljö, kvalitet och attraktivitet för alla som vill verka inom näringen, även för de som väljer sektorn som en livsstil.

I undersökningar som gjorts har det visat sig att det finns ett behov av arbetskraft inom hästnäringen. Konkurrens om de kompetenta och utbildade medarbetarna kan bli ett faktum. Detsamma gäller för arbetsgivarna, d.v.s. de som erbjuder anställning utifrån kollektivavtal och en säker arbetsplats är de

¹⁰ Svenska Ridsportförbundet

som kommer att ha en stark position på marknaden.

På utbildningssidan har man de senaste åren sett en minskning av antalet elever inom gymnasiet med inriktning häst samtidigt som det varit en ökning av antalet skolor som erbjuder utbildningen. Idag erbjuds gymnasieutbildningen på riksansläggningarna, på "traditionella" naturbruksgymnasium samt på ett antal friskolor, med och utan egen anläggning och hästar. En del av förklaringen till det minskade elevantalet är minskade barnkullar och gymnasiereformen GY11, där uppdelningen mellan yrkesprogram och högskoleförberedande program gjordes. Riksansläggningarna, där också universitetsutbildningen hippologprogrammet (SLU) bedrivs har dock inte sett samma minskning av elever och hippologprogrammet har i sig haft en ökning av elever. En utmaning är att säkerställa att utbildningarna håller hög och jämn kvalitet och att elever på olika skolor får en likvärdig utbildning.

Hästnäringen i samhället

Förståelsen för hästen/hästnäringens potential som en del av en hållbar stads- och regionsutveckling är fortfarande låg. Hård konkurrens om stadsnära mark, dyrare stallplatser och högre kostnader för att hantera stallgödsel förväntas därför kunna hämma hästnäringens tillväxt i stadsnära områden.

Ytterligare en utmaning är att allt fler människor bor i städer och att den naturliga kontakten med hästar därmed inte alltid finns naturligt. Ökad inflyttning ifrån andra länder och kulturer ställer nya krav på näringen att nå fram, men öppnar samtidigt för nya möjligheter och målgrupper.

Hästnäringens frågor i den kommunala kontexten går i regel genom fritidsförvaltningen medan hemvisten för frågor även finns under andra organisatoriska delar som t.ex. näringsliv och samhällsbyggnad.

Hållbar utveckling (miljö)

Hästnäringen ska som andra näringar bidra till regionala, nationella och internationella klimat-, miljö- och energimål vilket kommer att medföra stora utmaningar, i form av nya arbetsätt och samarbetsformer, förändrade beteende hos brukare och företag och nya affärsmodeller som inkluderar andra värden. Hästanläggningar producerar gödsel som inte tas om hand på resurseffektivt vis, läckage av kväve och fosfor sker till känsliga områden, närings- och kretslopp är inte slutna, stora mängder vatten och energi förbrukas, bränsleåtgången är ofta hög, transporter och resandet är en stor del av verksamheten.

Forskning och utveckling i stuprör

Den forskning som idag bedrivs är i mångt och mycket kopplat till djuret hästen och då utifrån ett veterinärt perspektiv. Här behövs en förändring om innovationskraften ska höjas i hela näringen. Det finns ingen tydligt samlad bild av forskningen som pågår inom akademien idag och den tvärvetenskapliga forskningen har ännu inte kommit igång.

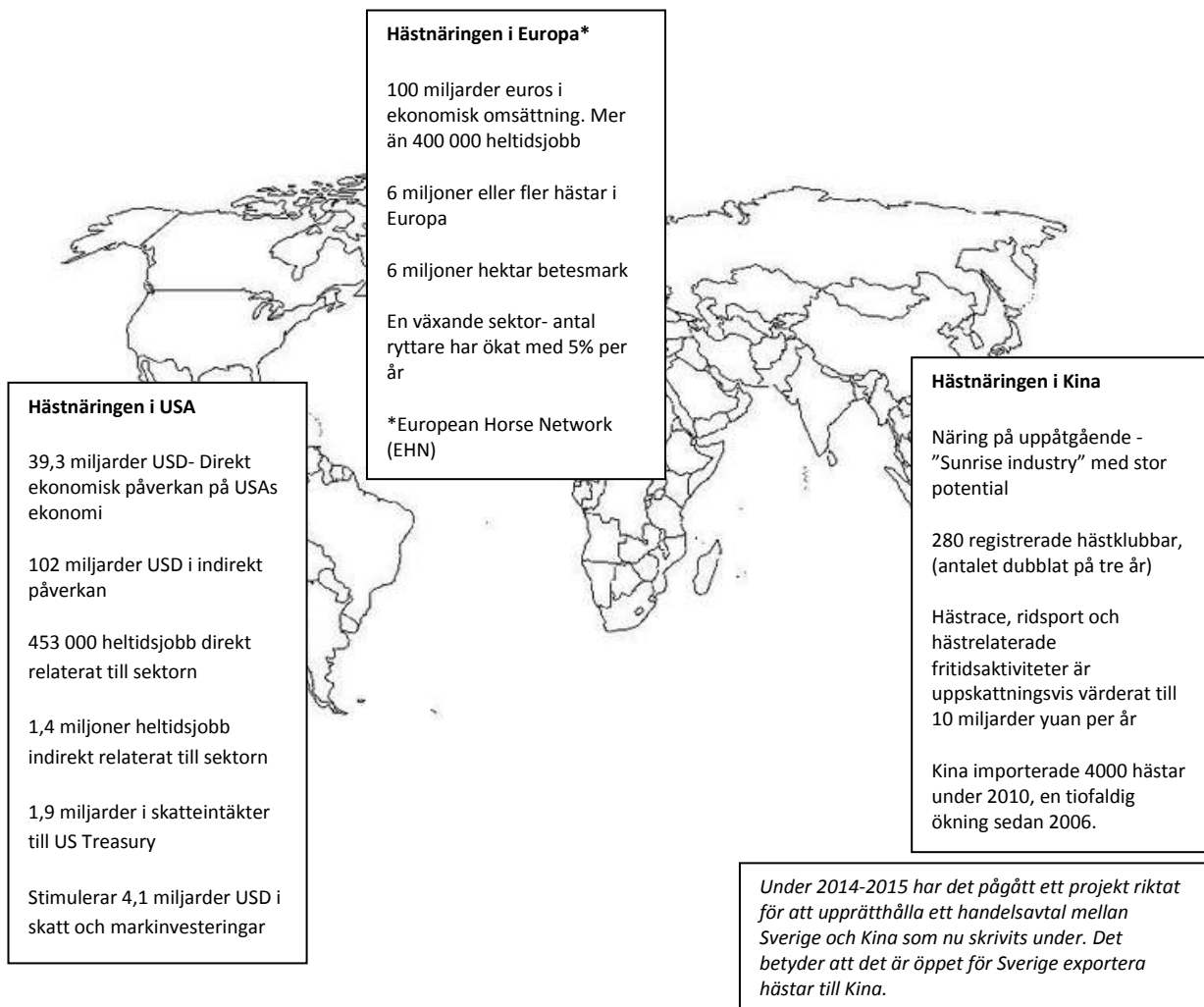
För att åstadkomma långtgående förändringar och nå uppsatta mål för en hållbar hästnäring krävs ett helhetsperspektiv. Det innebär systematiskt arbete med tvärsektorieell samverkan internt och externt, involvering och påverkan på institutioner d.v.s. myndigheter, lagstiftning, standards, policys, etc., nya processer och organisationer som stöttar arbetet och affärsmodeller som integrerar hållbarhetsparametrarna; ekonomi, ekologi och social anpassning.

Låg andel offentlig finansiering

Trots sin tillväxtpotential satsas det långt ifrån tillräckligt på näringen. Det finns ett gap mellan hästnäringen och övrig offentlig finansiering för innovation och utveckling av näringen. Under 2004-2014 mobiliserades 55 miljoner i statligt stöd till forskningsprojekt. Till detta har den privata sektorn lagt in lika stor andel kan jämföras med besöksnäringen som fick 2012, 30 miljoner utdelat till forsknings- och utvecklingsprojekt. Dessutom finns det viss regional stödfinansiering samt finansiering genom Landsbygdsprogrammen, dock ej till forskning. EU-finansieringen genom de större programmen som t.ex. Horisont 2020 tar hästnäringen ingen del av. Ser man på fördelning av kommunala stöd så råder det en obalans mellan hästsport och övriga sportsatsningar. I exempelvis Göteborgs kommun är ridningen lika stor som issporten men fördelning av resurser per bidragsberättigande medlem är bara hälften så stor. Ett annat exempel är att travsporten har av tradition finansierat både sina arenor och sin utvecklingsverksamhet helt själv och har därmed på många sätt stått utanför det offentliga finansieringssystemet.

Internationell utblick

Även internationellt har hästnäringen ökat i takt med urbaniseringen och globaliseringen.

Framtidskrav för hållbarhet

Världen vi lever i förändras ständigt och hästnäringen både påverkas av globala, nationella och regionala trender men har även stor potential att vara med och delta i och kanske till och med driva förändringen inom vissa områden. Det finns en stor innovationskraft kopplad till globala trender och uppsatta mål; detta också för hästnäringen. Hästnäringen har också enats om gemensamma mål och arbetssätt som kan spela en viktig roll i utvecklingen.

Trender och mål

Kansliet för strategisk analys vid regeringskansliet har identifierat sju övergripande globala trender som är av avgörande betydelse för strategiskt intresse ur ett globalt perspektiv¹¹:

- makroekonomiska förskjutningar
- teknologisk utveckling
- minskande gap vad gäller utbildning och forskning
- ökad ekonomisk interdependens
- förändringar i det globala energilandskapet
- föränderliga förutsättningar avseende klimat
- vatten och mat
- urbanisering.

FN:s globala utvecklingsmål som antogs 25-27 september 2015 sätter fokus på alla delar av hållbar utveckling - miljömässig, social och ekonomisk. Av de 17 uppsatta målen som skall vara uppfyllda 2030 relaterar flera till områden som innefattas av hästnäringen. Framförallt:

Hälsa och välbefinnande (mål 3)

Utbildning (mål 4)

Jämställdhet (mål 5)

Hållbar ekonomisk tillväxt (mål 8)

Tålig infrastruktur, en inkluderande och hållbar industrialisering och främja innovation (mål 9)

Hållbara städer och samhällen (mål 11)

Hållbar konsumtion och produktion (mål 12)

Bekämpning av klimatförändringarna (mål 13)

Hållbara landekosystemen och biologisk mångfald (mål 15)

samt inte minst det sista målet som trycker på vikten av att bygga system för verkställandet av målen och globala partnerskapet för hållbar utveckling

¹¹ <http://www.regeringen.se/contentassets/cb06e1fb555a4c22bc6ec7dbf9449cdd/strategiska-trender-i-globalt-perspektiv---2025-en-helt-annan-varld>

På Europeisk nivå har EU enats om fem mål som unionen ska ha uppnått till 2020:

1. **Sysselsättning:** 75 % av 20–64-åringarna ska arbeta.
2. **FoU och innovation:** 3 % av EU:s BNP (offentliga och privata utgifter tillsammans) ska investeras i FoU.
3. **Klimat och energi** Utsläppen av växthusgaser ska vara 20 % lägre än 1990 (eller till och med 30 %, om förhållandena är gynnsamma). 20 % av energin ska komma från förnybara energikällor. Energieffektiviteten ska ha ökat med 20 %.
4. **Utbildning** Andelen elever som hoppar av skolan i förtid ska vara lägre än 10 %. Minst 40 % av 30–34-åringarna ska ha högre utbildning.
5. **Fattigdom och social utestängning.** Antalet människor som lever eller riskerar att leva i fattigdom och social utestängning ska ha minskat med minst 20 miljoner.

Sveriges nationella mål inom hållbarhetsområdet finns i bilden nedan:

Hästnäringen 2020 är en utvecklingsstrategi som är framtagen gemensamt av Hästnäringens representationsråd (HRR). I denna enades man om visionen: "en svenskfödd häst för alla" och målen: 20 000 fler hästar, 10 000 fler aktiva och 1000 fler helårsarbete.

Här har man tagit fram sex erbjudanden som bidrar till att bygga ett bättre samhälle, skapa tillväxt inom hästnäringen samt glädje, gemenskap och framtidstro.

1. En brygga mellan stad och land

I spåren av den allt snabbare urbaniseringen blir behovet att komma ut på landsbygden större. Här erbjuder hästnäringen en rad aktiviteter för att möta denna efterfrågan både i staden och på landet. Samtidigt som landsbygden avfolkas skapar hästen jobb, inkomster och ökar landsbygdens attraktionskraft.

2. Ungdomsarena för aktivitet och ledarskap

Hästnäringens organisationer har en lång tradition av ungdomsarbete. En gemensam målsättning är att öka ungdomsinflytandet inom våra organisationer.

3. Ger Sverige öppna landskap

Det finns fler hästar än mjölkkor i Sverige. Tack vare svensk hästuppfödning hålls landskapet öppet. Hästen lockar många att flytta ut på landet för att utöva sitt intresse och bidrar på så sätt till en levande landsbygd.

4. Jobb och lägre trösklar till arbetslivet

Hästnäringen kan vara vägen in på arbetsmarknaden genom att erbjuda jobb till människor som står utanför arbetsmarknaden. Inte minst skapas många jobbtillfällen på landsbygden.

5. Gemenskap bortom olikheter

Hästen bidrar till att överbrygga olikheter – inför hästen är vi alla lika. Kring hästen finns arenor där människor möts på lika villkor och förenar människor i ett intresse som ger mening och gemenskap.

6. Ro, styrka och läkande hästkrafter

Det är vetenskapligt bevisat att människor som är stressade, har ångest eller ont i kroppen mår mycket bättre av att rida och umgås med hästar. Det gör hästnäringen till ett viktigt verktyg för en bättre folkhälsa i Sverige.

Samverkan kring miljö och hållbarhet

Hästnäringen har ett ansvar att minimera sin negativa klimatpåverkan, samt att synliggöra och utveckla den positiva klimatpåverkan. Medlemsorganisationerna i Hästnäringens Representationsråd har enats om att anta en gemensam klimatpolicy för att främja detta arbete.

Övergripande klimatmål för hästnäringen är att:

- Utsläpp av växthusgaser kopplade till hästhållning ska minimeras, men utsläppen från naturliga processer kan inte nollas.
- Åtgärder för att nå klimatmålen måste samspela så att även andra miljö- och samhällsmål nås.
- Tänkbara mål för minskning av utsläpp ska utformas i samverkan med berörda intressenter.

Hästnäringens organisationer vill med detta att:

- Hästnäringens utsläpp av växthusgaser ska minska.
- Betesmarkernas potential som kolsänka ska tas tillvara.
- Energieffektivitet och konvertering till förnybar energi är grunden för långsiktig hållbarhet.
- Hästägare och hästföretagare erbjuds information om klimat- och energifrågor. Deras drivkrafter, behov och intressen ska styra detta arbete.

Prioriterade områden

Utifrån de globala trender och lokala, regionala och nationella förutsättningar som styr hästnäringens utvecklingsmöjligheter i Sverige har aktörer under agendaprocessen samlat sig kring till ett antal prioriterade områden för framtidens hästnäring. Inom dessa områden har näringen stor potential att bidra till innovation och tillväxt för hållbar utveckling samt att möta flera av samhällsutmaningarna som tex brygga stad och land, öppna landskap, hållbar stad och klimat.

Den sunda hästen

År 2035 har Sverige sunda hästar, kunskap och arbetsätt som är starka exportmöjligheter! Att bibehålla men också öka denna goda kvalité är nödvändigt för att konkurrera nationellt med importerade hästar samt internationellt genom export av bl.a. svenska hästar, policys och kunskap.

I takt med tillväxten i hästnäringen ökar allmänhetens intresse och krav för sund hästhållning, för att garantera god välfärd för hästen. Sverige har jämfört med många andra länder mer detaljerade djurskyddsbestämmelser. Dessa föreskrifter är formulerade som minimikrav. Det krävs dock fördjupad kunskap för att garantera hästens välfärd på daglig basis. Med det femdubblade hästantalet de senaste 40 åren, finns många hästägare och hästhållare som behöver utbildas i hästens grundläggande biologiska behov och förutsättningar

Sverige har god tillgång på mark, bra foder och sund hästavel, vilket är en konkurrensfördel jämfört med många andra länder i Europa. De senare åren har man inom svensk uppfödning märkt av den internationella konkurrensen något som bland annat medfört att cirka hälften av ridskolehästarna i Sverige idag är importerade. Denna marknad har Sverige stor potential att återuppta i arbete med nya innovativa metoder för hästuppfödning som visar att svenskproducerande hästen finns på alla nivåer från bredd till elit.

Det finns därför behov av forskning kring den unga hästens tillväxt och hur uppfödningens formen påverkar hästens framtida hållbarhet och användning. Likaså behövs forskning om smittspridning och parasiter i hästhållningssystem. Rationellare hästhållningsformer behöver utvecklas för att sänka produktionskostnaderna för både uppfödning och hästhållning av vuxna hästar. Mer systematiserad utbildning av såväl ryttare som av den unga hästen behövs för att säkra den svenska hästens välfärd och konkurrens. Även på policynivåer behövs innovativa metoder som legitimerar djurskydd och konsumentskydd och inte motverkar något av dem.

Tätortsnära hästhållning

Tätortsnära hästhållning innebär bland annat att hästen integreras i samhällsplanering och infrastruktur, men också hur hästnäringen kan skapa sysselsättning och bidra till ökad mångfald i samhället. Idag finns redan hästar som tjänstgör genom att klippa kommunala gräsmattor eller hämta sopor. Om 20 år är hästen en ännu tydligare samhällstjänstgörare som skapar både arbetstillfällen och trivsel.

Enligt en undersökning av Jordbruksverket fanns det år 2010 362 700 hästar i Sverige fördelat på 77 800 anläggningar. Undersökningen visade även att 3/4 av alla hästar och 2/3 av hästanläggningarna finns inom större tätorter och tätortsnära områden. Hästen finns där människorna finns. Idag ser man att hästen är länken mellan stad och land och är viktig när det kommer till landsbygdsutveckling i de peri-urbana miljöerna.

Tätortsnära hästhållning skapar möjligheter, och hästen är en resurs för staden och samhället i stort. I tätorternas ridanläggningar utvecklas ledarskap, empati och ansvarskänsla. Det finns ett utrymme att runt hästen utveckla ytterligare företagstjänster och dynamik. Hästen och anläggningarna kan användas som en arbetsplats för unga, arbetsträning, hästunderstödd terapi och möjlighet att använda hästen i samband med entreprenad som vid sophämtning och gräsklippning.

Dessutom kan hästen utvecklas till en prioriterad del kring tätortsnära turism och upplevelsenäringen. Stora hästsportevenemang har brett ut sig i Sverige och många städer i Sverige konkurrerar med andra stora städer i världen vid de stora evenemang som t.ex. Ryttrar-EM och världscupfinaler inom ridsporten. Tätortsnära hästhållning kan medföra en begränsning av fysiskt utrymme vilket det finns krav på för att hästarna ska må bra. Detta kräver samverkan om mark för att inte skapa osämja mellan hästhållare, markägare och kommun. Det är av vikt att man i kommun och regioner förstår värdet som hästnäringen inbringar – men samtidigt behöver hästhållare kunskap kring de kommunala och regionala processerna. Tillsammans finns många möjligheter till offentliga och sociala innovationer för att skapa acceptans och integrera hästnäringen i samhällsplaneringen. Här finns även stor kunskap att hämta som andra branscher och länder kan komma att ha stor nytta av.

Produkt- och tjänsteutveckling kring sporten och livsstilen

Idag är teknikforskningen inom hästsport i sin linda och det finns stor potential till att bygga upp starka innovationsmiljöer i Sverige. Det finns behov av att utveckla innovationsprocessen ytterligare genom vidare samverkan.

Utifrån hästens och människans välbefinnande finns det behov att ta fram nya hållbara produkter och tjänster genom att korsbefrukta olika forskningsdiscipliner. Det finns en växande marknad och efterfrågan på säkrare och smartare produkter och material. Det kan handla om innovationer, tjänster och produkter som bidrar inom en mängd olika områden, alltifrån att göra vardagen lättare för sadelutprovaren, till att skapa nya former av upplevelser tillsammans med hästen, sociala innovationer som leder till förbättrad hälsa och integration, nya material i trav- och ridutrustning m.m.

Digitaliseringens betydelse för förnyelse är svår att förutse men allt talar för att den kommer att föra med sig nya möjligheter och utmaningar. Det handlar dels om hur produkter utvecklas, produceras och marknadsförs. Tillsammans med den hela tiden ökande globaliseringen kommer vårt sätt att förbereda och förhålla oss till digitaliseringen ske kontinuerligt. Genom att vi förbereder oss och är en del i denna utveckling kommer detta påverka Sveriges hästnäringens möjligheter att även med framtidens krav vara en framgångsrik hästnation.

Trav- och galoppenspelbolag, ATG är en viktig finansiär av hela hästnäringen. I sitt nya manifestarbete sätter man som mål att år 2020 bli Nordens största spelbolag. Detta förutsätter en förändrad spelmarknad, men också en utveckling av de spelformer som ATG erbjuder, såväl beträffande spelutbud som av teknik.

Ridsporten är en av Sveriges största idrotter, i synnerhet sett till ungdomar och kvinnor¹², och under de senaste åren har flera områden i Sverige utvecklat stora evenemang kring sporten. Nu börjar omvärlden inse kraften och potentialen i sporten, både som idrott och rekreation och som turistmagnet. Travsporten lockar cirka 1,2 miljoner besökare och även om banpubliken minskar på det så kallade vardagstravet är Elitloppet ett av Sveriges största idrottsevenemang och även andra travdagar, särskilt under sommarhalvåret, drar flera tusen besökare runt om i landet.

Hästar bidrar till en meningsfull fritid, men används dessutom allt mer i hästunderstödd terapi, en bransch som spås växa rejält kommande år. Samtidigt ser man att hästen har en stor funktion att fylla för människor i behov av habilitering och rehabilitering.

¹² www.ridsport.se

Arbetsmiljö

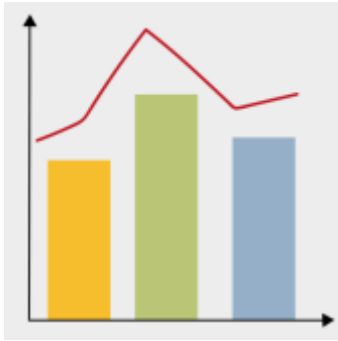
Arbetet i stallet har sett i princip likadant ut i århundraden. Här finns stora möjligheter till teknikutveckling, nya materialval, men också ökad säkerhet i arbetet med och runt hästen. Om 20 år är arbetet mer automatiserat, materialen mer högteknologiska och arbetet säkrare.

Om hästnäringen är ett framtidsjobb och ska kunna erbjuda trygga (genom säkerhet), hållbara (hela livet) och attraktiva (status) hästjobb måste arbetsvillkor och arbetsmiljön i stallen utvecklas och delvis förändras. Inom hästnäringen finns behov av att automatisera och kostnadseffektivisera för att förbättra arbetsmiljön, såväl fysiskt som tidsmässigt, vilket kommer vara avgörande för att rekrytera personal i framtiden. Det är därför intressant att innovera för stall och arbetsredskap som utformas på mindre belastande sätt.

Arbetsmiljön inom hästnäringen utvecklas inte i samma takt som i övrig lantbrukssektor. Andra djurhållningsnäringar har tagit till sig ny teknik och nya arbetssätt i mycket större utsträckning.

Det finns många faktorer kring hästen som påverkar arbetsmiljön, t.ex. omoderna, befintliga anläggningar med tunga och farliga arbetsuppgifter som bidrar ohållbar hästhållning. Arbetet i traditionella stall är tungt att och medför risker finns att drabbas av arbetsskador. Det finns många nya, innovativa stallanläggningar att inspireras av, samtidigt med idéer för hur en redan befintlig anläggning kan utvecklas så att den blir bättre och mer hälsosam för både personal som hästkötare, hovslagare, massörer samt hästar och utövare. Här finns många kriterier att bygga upp standardiserade stallmiljöer och lösningar på som kan driva på utveckling och innovation.

Företagande och entreprenörskap

Hästnäringen genererar idag 46 miljarder kronor per år i samhällsekonomisk omsättning, men företagen önskar bli mer lönsamma, arbeta mer med affärsmodeller, ägarstrukturer, tjänstefiering och internationalisering. Det råder ingen brist på efterfrågan av tjänster i hästnäringen, det startar många olika tjänsteföretag inom hästnäringen men företagen med behov att utvecklas.

Hästnäringen är idag stuprörspräglad mellan olika grupper (t.ex. avel, trav, ridskolor, raser). I offentlig statistik sorteras hästnäringen under olika SNI-koder vilket gör jämförelser verksamheter emellan svåra. Bristen på och den otillförlitliga statistiken gör marknaden svår att bedöma för entreprenörer och finansärer. Genom nya metoder och modeller kommer verkligheten och uppskattandet att komma allt närmare varandra.

I takt med utvecklingen kring hästen etableras det fler och fler företag på marknaden.

Hästbranschen är en känslostyrd bransch som ofta drivs av passion. Företagandet börjar ofta som en stark vilja att kunna leva på sitt intresse snarare än med en stark affärsidé. Det finns många nätverk och embryon till att bygga starka kluster inom näringen som sedan kan öka takten med innovation och utveckling för företagarna.

Branschorganisationen LRF Häst (flera?) arbetar för fler professionella hästföretag med ökad lönsamhet och konkurrenskraft. Flera organisationer (om det är flera som är källa till följande? Ovanstående är just LRF Hästs målsättning – därav min omskrivning – ok?) efterlyser samverkan, nya ägarstrukturer, en sund arbetsmarknad med goda arbetsförhållanden, alternativa affärsmodeller, internationalisering, tjänstefiering och stödsystem för att utveckla en hållbar tillväxt inom hästnäringen.

Klimat, miljö och energi kopplad till hästnäringen

Om 20 år är hästnäringen en viktig del av det moderna samhället, och man har god kännedom om klimatpåverkan både nationellt och globalt. Den svenska hästnäringen är drivande i denna fråga genom sina olika initiativ.

Eftersom hästnäringen i Sverige är så pass stor är det viktigt att få grepp om näringens energianvändning och klimatpåverkan samt att hästnäringen tar en aktiv roll i detta arbete. Varje år producerar hästarna 2 miljoner ton hästgödsel i Sverige. Gödselproduktionen medför stor kostnad för hästhållarna i tätortsnära områden där gödsel betraktas och klassas som avfall. Här pågår arbetet för att skapa kostnads- och resurseffektiva metoder för att hantera gödsel. Många hästhållare producerar eget grovfoder (ca 40 %) vilket därmed är närproducerat, och de flesta övriga som inte producerar eget foder köper foder från en lokal eller i alla fall regional foderproducent. Ny forskning har visat att ökad mullhalt i marken (vilket är positivt för markens bördighet) förklaras av det större antalet hästar i många områden, dels via återförsel av hästgödsel till odlingsmarken, dels via vallodlingen som behövs för hästfoderproduktion. Vallodling binder också växthusgaser och är därför positivt ur miljösynpunkt.

Hästhållningen är kopplad till stora transportkostnader och vattenförbrukning. De flesta branscher tar ställning i klimatarbetet, så gör även hästnäringen genom arbete med t ex den klimatpolicy som tagits fram av Hästnäringens Miljökommitté. Genom att hästnäringen tar en aktiv roll i utvecklingsarbetet kan man förvandla krav och kostnader till innovationer.

Sverige är framlyft som ett föregångsland när det kommer till forskning och lösningar inom förnyelsebar energi, miljön och klimat. Den positioneringen kan hästnäringens olika områden vara en del av. Dessutom är Sverige starkt inom systemintegrering, bioenergi, avfall till energi som resurs, vatten- och reningssystem, livscykelanalys och förståelse för kostnad och påverkan av tekniska lösningar vilket i sin tur leder till konkurrenskraft, tillväxt och export.

Visioner och mål inom hästnäringen

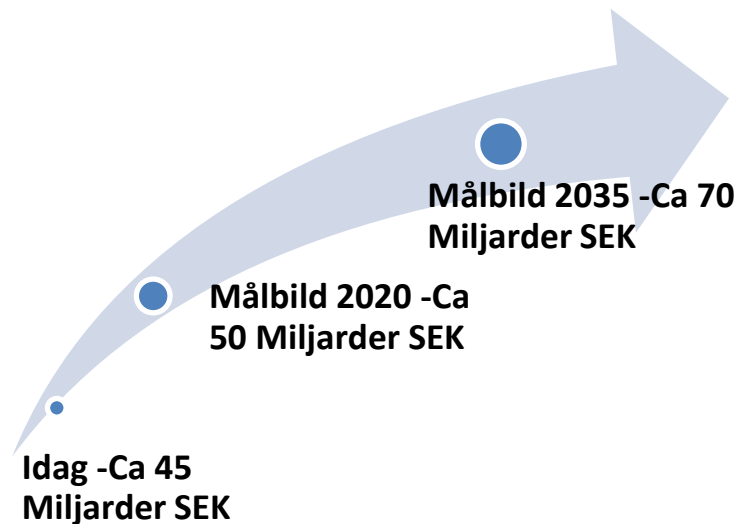
Det finns en mängd olika bransch- och intresseorganisationer inom hästnäringen. Många av dessa har tagit fram visioner och mål för sitt fortsatta arbete. Denna agenda har ett holistiskt perspektiv och har inkluderat ett flertal av de största nationella organisationerna inom hästnäringen.

Visionerna genomsyrar att man styr inriktningen mot en hållbar hästnäring där hästens välfärd är central utan kompromisser med miljö eller säkerhet. Den kännetecknas av en hög kunskapsnivå och professionella hästföretagare i en accepterad bransch. Övergången mot hållbarhet har bidragit till verksamhet integrerad i den svenska samhällsutvecklingen. Det finns fler företag med god internationell konkurrenskraft, resurserna används effektivt och hästen är viktig för människornas välbefinnande.

Agendans målbild

Agendan spänner över två decennier för att visa på behovet av långsiktighet. Målbilden är att näringen ökar den samhällsekonomisk omsättning med 1 miljard per år fram till 2035 det vill säga ca 70 Miljarder SEK.

För att realisera målbilden bör följande ske:

- Sverige har etablerat starka forsknings- och innovationsmiljöer som medför konkurrensfördelar för den svenska hästnäringen.
- Sverige är ett föregångsland globalt när det kommer till bred forskning och utveckling för hästen, människa och samhälle.
- Sverige är ett viktigt land internationellt för export av kvalitativa hästar och utbildning.
- Sveriges hästnäring är klimatneutral.
- Sverige är världskänt för innovativa och hållbara system, tekniker och kunskap för häst och människa.
- Hästnäringen är integrerad i samhällsplanering.

Målbild på kort sikt 2020

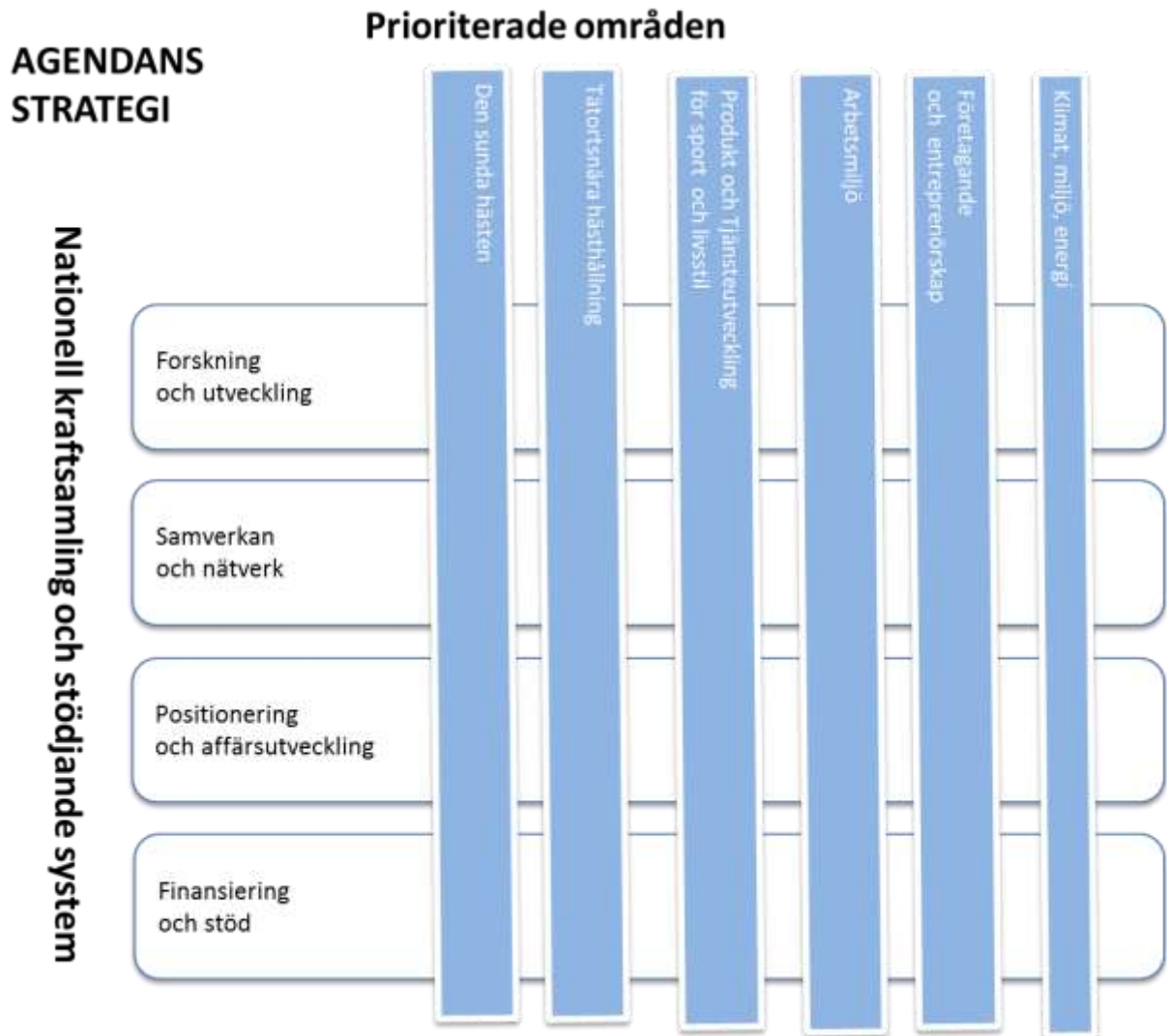
De kommande fyra åren kommer att kräva ett stort arbete mellan hästnäringen och dess alla organisationer, forskning och utvecklingsorgan, offentlig sektor på lokal, regional och nationell nivå och det civila samhället för att bygga den eftersträvd acceptansen och bli en del i samhällsplaneringen. Mycket är påbörjat men det är långt ifrån klart. Målbilden för 2020 är:

- Statistisk och data finns för hela hästnäringen.

- H2020 – utvecklingsplan för tillväxt är implementerad och väletablerad i regionala och kommunala strukturer.
- Etablerat kompetenscentrum för forskning och innovation.
- Hästnäringen bidrar till att stärka den regionala utvecklingen.
- Hästnäringen arbetar aktivt med de nationella miljömålen och bidrar till EU 2020-mål.
- Affärsmodeller som stimulerar hästnäringens struktur och leder till högre grad av professionalisering är framtagna och används.
- Modeller för kostnadseffektiv uppfödning för självförsörjning av hästar för bredd och elit i Sverige samt för export är framtagna och används. Svensk hästuppfödning bidrar på ett tydligt sätt till en levande landsbygd och öppna landskap.
- ATG är nordens största spelbolag vilket främjar den svenska hästnäringen.
- Hästnäringen utgör en aktiv del i besöksnäringens destinationsutveckling.

Agendans strategi

Agendans strategi utgår ifrån att konkurrenskraft måste skapas i sex prioriterade områden. För att öka tillväxt och åstadkomma långtgående förändringar är det sedan viktigt att skapa stödjande system som i sin tur stärker näringens egen förmåga att växa och att attrahera kapital och investeringar.

Det innebär systematiskt arbete med tvärspektoriell samverkan internt och externt, involvering och påverkan på institutioner, nya processer och organisationer som stöttar arbetet samt affärsmodeller som integrerar hållbarhetsparametrarna; ekonomi, ekologi och social anpassning. Ett stödjande system ska också finnas för att driva på fortsatt forskning inom näringens verksamheter för att möta behov och utmaningar samt en uppbyggnad av innovationssystemet för hästnäringen, förtydligande av processer och medvetenheten kring systemet, fördjupande insatser inom inringade områden, synergier och nya samverkansformer. Genom samverkansprocesser skapas möjlighet att öka tempot samt skapa ytterligare tillväxt på ett hållbart sätt samtidigt som hästnäringen uppnår den legitimitet och respekt från samhället.

Agendaarbetet har identifierat ett antal huvudprocesser för att aktivera strategins stödjande system. Dessa processer beskrivs nedan. Varje process behöver också ledning och ägarskap för att drivas framåt. Vissa aktörer är givna processägare, tex HNS, Stiftelsen hästforskning och LRF Häst. Dock

återstår visst arbete med att identifiera roller och aktörer för vissa processer, tex ”samverkan och nätverk”.

Forskning och utveckling

Det finns behov att upprätta en gynnsam miljö för tvärvetenskaplig forskning inom hästnäringen, dessutom behöver man stärka samordningen och samarbetsmöjligheterna. Det finns behov av långsiktig forskning och forskningsfinansiering. Man behöver också samla alla svenska lärosäten som utför forskning inom näringen förutom den forskningssamverkan som respektive lärosäte driver. Det finns stor potential att stimulera forskning och utveckling, kunskapsbyggande och överföring genom att bjuda in forskare från andra vetenskapliga områden som t.ex. hållbarhet, teknik och automatik, ekonomi, juridik, organisation och ledarskap, statskunskap, policy och IT till befintlig forskning. Dessutom finns det mycket kvar att beforska kring hästen, då många områden kring hästhållning, vård och skötsel av häst är extrapolerade från andra djurslag, och flera områden är inte utforskade alls.

SLU har en stark position i världen som forskningsinstans runt hästen och speciellt när det kommer till dess rörelseapparat. För att kunna visa omvärlden vilken stark forsknings- och utvecklingsnation Sverige är behöver forskningssamverkan breddas ytterligare både nationellt och internationellt. Det finns behov av att bjuda in internationella institut och akademier för att möta de gemensamma utmaningar man har samt ta del av de stora internationella programmen och utlysningarna.

Dessutom finns det behov av att skapa, driva och samordna utvecklingsprojekt för att nyttiggöra och sprida kunskap till behovsägare. Vidare kommer det bli aktuellt med test- och demonstrationer av olika insatser och projekt.

Aktörer som tar ledningen för denna process är institut, universitet och högskolor i samverkan med hästnäringens riksanslagningar och andra utbildningssamordnare, regioner och landsting(naturbruksenheter), men också lokala verksamheter som exempelvis större travbanor och ridskolor i städerna kan spela viktiga roller som testområden.

Samverkan och nätverk

Ledordet för att framgångsrikt arbeta med innovation- och hållbar utveckling börjar och slutar med samverkan. Hästnäringen har en god grund för att bygga upp samverkan mellan olika aktörer både inom och utanför näringen. Olika typer av samverkansformer för forskning och utveckling såväl lokala som regionala, där akademien, näringslivet, offentlig verksamhet och det civila samhället samverkar mot samma mål in i innovationssystemet bör byggas upp och struktureras för att kunna öka tempot och nå den tillväxt och professionalism man eftersträvar.

Det är initialt resurskrävande, eftersom det tar tid och kräver extern finansiering. Belöningen är att det finns möjlighet att öka förmågan att identifiera och hantera komplexa utmaningar. Man bäddar för en bättre framtida beredskap genom att man byggt upp förståelse i flera dimensioner. Därför finns det behov att främja interaktionen mellan ovanstående aktörer och på så öka medvetenheten i näringen samt stärka strukturen för forskning och innovation.

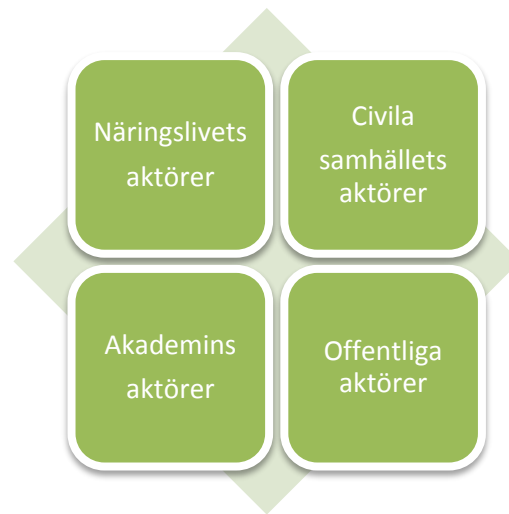
Samverkan i kvadrupel-helix strukturer

En mängd olika organisationer bör involveras i arbetet med att skapa förutsättningar för nya innovationer. Samkreation kräver en pågående, dynamisk och kreativt engagemang och

gränsöverskridande dialog mellan små och stora företag, innovatörer och entreprenörer, föreningar och förbund, institut och akademien, finansärer, investerare och utvecklare och forskare.

Samverkan ska öka utbytet av idéer och kunskaper mellan akademien, näringslivet, civilsamhället och offentliga aktörer.

Arbetet med att engagera de många aktörerna inom kvadrupelhelix-strukturen är påbörjat inom hästnäringen ibland annat genom detta agendaarbete, och lokala exempel som biogasprojektet i Göteborgsregionen. Det finns fortsatt behov att koppla samma aktörer och stärka arbetet genom hela hästnäringen för att ta en mer etablerad roll i innovationssystemen på regional, nationell och internationell nivå. Förslagsvis kan akademien och instituten ta ledningen i denna process.

Positionering och affärsutveckling

För att hästnäringen ska kunna nå sin fulla potential och värde finns det behov att positionera sig regionalt, nationellt och internationellt och utveckla sig, dels för att hästen och hästföretagandet ska vara en given del i samhällsplaneringen och dels för att vara en attraktiv näring som många vill söka sig till både som arbetsplats och som besökare.

Den svenska hästnäringen behöver positionera sig på alla plan. Det handlar både om att bli en accepterad bransch nationellt och att bli stark internationellt sett genom att sprida ett samlat erbjudande. Detta genom nya metoder, modeller och processer på policynivå som gör det möjligt för regionala, nationella och internationella företag och organisationer att utvecklas ytterligare.

Därför finns det behov av att skapa innovationsmiljöer där produkter och tjänster utvecklas och öka hästnäringens deltagande i internationella projekt och satsningar (EU, nordiska samarbeten etc.). Man behöver kunna ta fram säkrare statistik för att kunna värdera näringen och genomföra prognoser och visa det verkliga sociala värdet som näringen bidrar till.

Dessutom behöver det bli lättare för företag att bilda kluster och inkubatorer där företagen lyfter varandra genom omvärldens stöd. Det kan handla om tillsammans ta fram affärsmodeller, strategier för marknadsföring, kostnadseffektivisering och att gå ihop för att genomföra gemensamma inköp.

Det finns många parter som kan stödja hästnäringen och dess företag i dessa arbeten t.ex. LRF Häst, Visit Sweden, Business Sweden men också nationellt genom Hushållningssällskapen, samt genom exempelvis Business Region Göteborg och Stockholm Business Region regionalt.

Finansiering och stöd

Endast en liten del av de nationella forskningsresurserna är riktade till hästforskning. Den riktade forskningen fördelas till akademien och institut via Stiftelsen Hästforskning (SHF). SHF samarbetar med den norska motsvarigheten i utlysningarna och förmedlar resurserna från Formas och även näringens egna bidrag från bland annat Stiftelsen Lantbruksforskning, ATG och Agria. Under tioårsperioden 2004-2014 stöttade staten hästnäringen med 55 miljoner SEK.

Det finns ett stort behov av långsiktig finansiering. Det blir ingen forskning alls om det inte finns några medel att söka. Dessutom behöver finansiering från de andra grenarna inom hästnäringen utöver trav och galopp mobiliseras när det gäller forskningsfinansiering.

Det finns flera finansiärer som skulle kunna aktiveras och inkludera hästnäringen tydligare i sina utlysningar. Det är bland annat Mistra, Naturvårdsverket, Vetenskapsrådet, olika fonder, samt strukturfondsmedel. Dessutom är det viktigt att utöka finansiering från Vinnova, Tillväxtverket och regionala finansieringsalternativ. Här kan institut och näringslivsenheter spela viktig roll för att mobilisera finansiering och stöd till de många olika verksamheterna.

Vidare behövs forsknings- och innovationsfinansieringen inom hästnäringen ytterligare stärkas. I samverkan mellan starka forskningsaktörer och näringen kan näringen påverka kommande utlysningar inom olika program hos de nationella finansiärerna och på Europeisk nivå, t.ex. Horisont 2020 för hästnäringen.

Förutom stöd till forskning och utveckling finns det behov av stöd för företagsutveckling, stöd för stimulans av affärs- och tjänsteinnovationer, inkubatorer, samverkan och nätverk, internationalisering och projekt, samt att näringen får upp ögonen för olika EU-finansieringar som t.ex. Horisont 2020.

Vägen framåt

För att nå den långsiktiga visionen, bygga upp konkurrenskraft, säkra behovet av bredare forskning och samverkan inom de prioriterade områdena har sex aktiviteter identifierats i syfte att;

1. Säkra data och statistik

Det finns behov av tillförlitlig data och statistik för att kunna genomföra prognoser och göra marknadsbedömningar för att kunna locka finansiärer och investerare.

2. Bygga upp ett Kompetenscentrum för forskning i samverkan

Genom att stärka den befintliga forskningen och öka samverkan *mellan forskningsdiscipliner för att bygga upp den tvärvetenskapliga forskningen, samt öka nyttiggörande av forskning genom att koppla ihop sig med hästnäringens aktörer och organisationer och stärka de små medelstora företagens utveckling*. I centrum kommer man att stärka länkarna mellan forskning och innovation för att driva testarenor och pilotprojekt. Även stärka banden mellan olika internationella forskningsäten.

3. Bygga upp positiva Innovationsmiljöer

Skapa strukturell organisationen som blir en innovationsmiljö med värnande ideal som driver och påverkar. Genomför behovsorientering, nätverkande, omvärldsbevakning samt genom att söka gemensamma projekt för att växla upp projektmedel.

4. Skapa metoder för socioekonomiska beräkningar för hästnäringen

Det sociala värdet av hästnäringen måste fastställas och till viss del implementeras i den samhällsekonomiska omsättningen. Metoder och modeller för just dessa delar är mycket viktigt för hästnäringens legitimitet.

5. Stärka näringens nyckelaktörer, organisationer och SME-företag

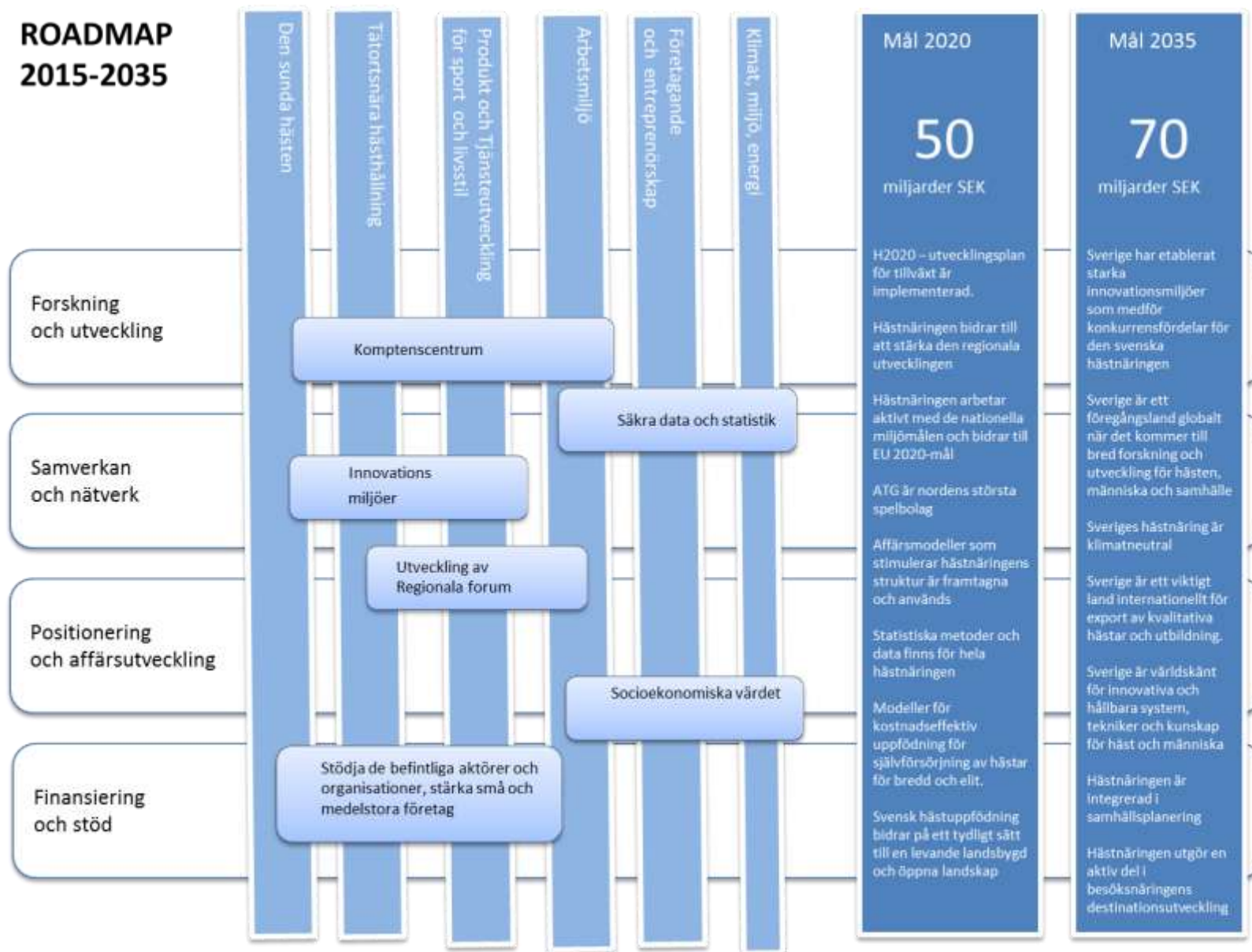
Omvärlden kan stärka den befintliga stukturen och föra den framåt mot ökad tillväxt genom nya samverkansprojekt, kluster, inkubatorer, forskning och utveckling.

6. Utveckla och stärka de regionala forumen

Länge har man pekat på vikten av att vara del av den regionala utvecklingen. Nu tar vi ett steg vidare för att implementera och stärka den regionala utvecklingen. Några regioner har redan påbörjat denna resa men än finns det mycket som ska byggas upp.

För att kunna implementera dessa sex aktiviteter i de olika prioriterade områdena finns det behov av att näringen tar ledningen i detta arbete tillsammans med aktörerna i arbetsgruppen för uppbyggnaden av en agenda med stöd av aktörer på lokal, regional och nationell nivå. Under perioden 2016-2020 kan denna uppbyggnad ske med vidare finansieringsstöd från bl.a. Vinnova. Vi tror att finansiering från andra parter kommer att kunna mobiliseras tillsammans med Vinnova.

ROADMAP 2015-2035

SIA-processen

Agendaprocessen har pågått under snart ett års tid och startades med insamling av material, kartläggning av aktörer och nätverk, samt genom att skapa en bred dialog för att formulera en eller flera gemensamma nämnare för hästnäringens olika grenar, som hela arbetet kan bygga vidare på. Detta gjordes genom en stor enkätundersökning med besökande under Gothenburg Horse Show 2015. Samtidigt genomfördes en workshop med Hästnäringens Representationsråd. På detta vis får man bredd och topp samtidigt. Utifrån detta arbete kunde behov och utmaningar identifieras samt gemensamma nämnare tas fram att bygga vidare på. I nästa steg genomfördes en workshop i dialogform för att ta fram vision och aktiviteter. Form och kanaler har anpassats efter de behov som framkommit under vägens gång och agendans resultat och rekommendationer har nu sammanställts i denna rapport.

Under hela agendaarbetet har arbetsgruppen arbetat med kommunikation för att engagera, hämta information och synpunkter från enskilda näringsidkare såväl som branschorganisationer och experter. Parallellt med detta arbete har även processer genomförts kring utvecklingsplanen för Hästnäringen 2020 samt strategiskt arbete med ny programperiod inom Stiftelsen Hästforskning. Detta har bidragit positivt till agendaprocessen.

Hela agendaarbetet med en hållbar hästnäring har i sig varit en lärprocess om hästnäringen, dess många aktörer och nätverk, bredden samt den passion som alla delar för hästen.

Organisationer

Agendan har arbetats fram av en arbetsgrupp med representanter från HNS, Hästnäringens riksanläggning Strömsholm, Länsstyrelsen Västra Götaland, JTI, konsultföretaget Ellberga, samt organisationen Hästföretagarna. Arbetsgruppen har letts av SP, Sveriges Tekniska Forskningsinstitut. Utöver arbetsgruppen har agendaarbetet haft en referensgrupp bestående med representanter ifrån HNS, Jordbruksverket, SHF, BFUF- Besöksnäringens och utvecklingsfond, LRF Häst, Sveriges lantbruksuniversitet SLU och Chalmers tekniska högskola.

Övrig input till agendaarbetet har gjorts via enkäter och workshops. Agendan har skickats ut till dessa organisationer i syfte att den ska leva vidare. Nedan nämns några organisationer som agendan skickats till för kommentar.

Svensk Travsport, Brunte, Svenska Ridsportförbundet, ATG, Länsförsäkringar, Agria, Svenska Veterinärmedicinska Anstalt, SLU, Region Skåne, Västra Götalandsregionen, LRF, Göteborgs kommun, Svenska Mässan, Mountain Horse International, Börjes, Hööks, Ax: Johnson, Region Värmland, Hushållningssällskapet, Göteborgs Universitet, Business Region Göteborg, Stockholm Business Region, Regeringskansliet, Svenska Islandsförbundet, WRAS, SWB, Svensk Handel, Svensk Turism AB, Svenska Hästavelförening, Ridskolornas Riksorganisation m. fl.

HÄSTNÄRINGENS AKTÖRER OCH STRUKTUR:

NÄRINGSLIVSORGANISATIONER, FÖRBUND, SAMMANSLUTNINGAR

- Hästnäringens Nationella Stiftelse, HNS (paraplyorganisation inom svensk hästnäring)
- LRF Häst, (9 branschorganisationer och medlemsföretag)
- Svenska Ridsportförbundet, SvRF (ca 900 föreningar, 450 ridskolor, 19 distrikt)
- Svensk Travsport, ST (sammanslutning av 33 travsällskap, 39 travklubbar, 7 basorganisationer)
- Aktiebolaget Trav och Galopp, ATG
- Svenska Islandhästförbundet, SIF
- Svensk Galopp, SG
- Avelsföreningen för Svenska Varmblodiga Travhästen, ASVT
- Swedish Warmblood Association, SWB
- Svenska Hästavelserförbundet, SH
- Hästföretagarna
- Western Riders Associations of Sweden, WRAS (30-tal klubbar med ca 1600 medlemmar)
- Brukshästorganisationernas Samarbetskommitté, BRUNTE
- Svenska Ponnyavelserförbundet
- Hästnäringens yrkesnämnd, HYN
- Sveriges Ridlägerarrangörers Riksförbund, SRR
- Sveriges Veterinärförbund
- Sveriges Kommuner och Landsting, SKL
- Svenska Ekoturismföreningen
- Svenska riddarsällskaps samarbetsgrupp, SRS
- Naturbruksskolornas förening
- Ridskolornas Riksorganisation
- Riksidrottsförbundet
- SISU
- Försäkringsbolag
- Visita
- Svensk Handel
- Svensk Turism AB

SVENSKA FÖRBUND FORT.

- Skogshästen föreningen för körning med häst
- Svenska Arabhästföreningen
- Svenska Angloarabföreningen
- Svenska Lipizzanerföreningen
- Svenska Morganhästföreningen
- Svenska Lusitanosällskapet
- Svenska Quarterhästföreningen
- Swedish Paint Horse Association
- Svenska Shagya-arabföreningen
- Svenska Knabstrupperföreningen
- Svenska Appalosaföreningen
- Svenska Achaltekeerföreningen
- Svenska American Curly Horse
- Föreningen Svenska Basjkirhästföreningen
- Föreningen Nordsvenska Hästen
- Avelsföreningen Svenska Ardennerhästen
- Svenska Fjordhästföreningen
- Svenska föreningen för Irish Cob
- Svenska Tinkerhästsällskapet
- Svenska Shirehästföreningen
- Svenska Russavelserföreningen
- Svenska Haflingerföreningen
- Svensk Tyroler-Haflingeravel
- Svenska Connemarasällskapet
- Svenska New Forest Föreningen
- Svenska Welshponny- och Cobföreningen
- Svenska Dartmoorsällskapet
- Svenska Exmooravelserföreningen
- Avelsföreningen för Svensk Ridponny
- Rid och sportponnyföreningen
- Swedish Caspian Horse Association
- Svenska Saddlebredföreningen
- Svenska Åsneföreningen
- Svenska Föreningen för Edelbluthaflinger
- Sveriges Shetlandssällskap

FORSKNING OCH UTBILDNING

Universitet och högskolor, institut

- Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU
- Malmö Högskola
- Chalmers Tekniska Högskola
- Göteborgs Universitet
- Luleå Tekniska Högskola
- Linköpings Universitet
- Lunds Universitet
- Mitthögskolan
- Södertörns högskola
- Högskolan i Borås
- Sveriges Veterinärmedicinska Anstalt, SVA
- Institutet för Jordbruks- och miljöteknik, JTI
- SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Utförare av utbildning och träning

- Hästnäringens Riksanläggningar, HRA: Strömsholm, Flyinge & Wången
- Biologiska Yrkehögskolan, Skara
- Gymnasieprogram: naturbruksskolor, Realgymnasiet och Sveriges Ridgymnasier.

FINANSIERING OCH FÖRETAGSSTÖD

- Stiftelsen Hästforskning
- Formas
- Vinnova
- Tillväxtverket
- Jordbruksverket (Landsbygdsprogrammet)
- Regionala finansieringsfonder
- EU projekt
- MISTRA
- Fonder

OFFENTLIGA AKTÖRER

Statliga myndigheter och departement

- Näringsdepartementet, Landsbygdsenheten
- Jordbruksverket
- Tillväxtverket
- Statens Veterinärmedicinska Anstalt, SVA
- Boverket
- Lantmäteriet
- Länsstyrelsen
- Arbetsmiljöverket
- Naturvårdsverket